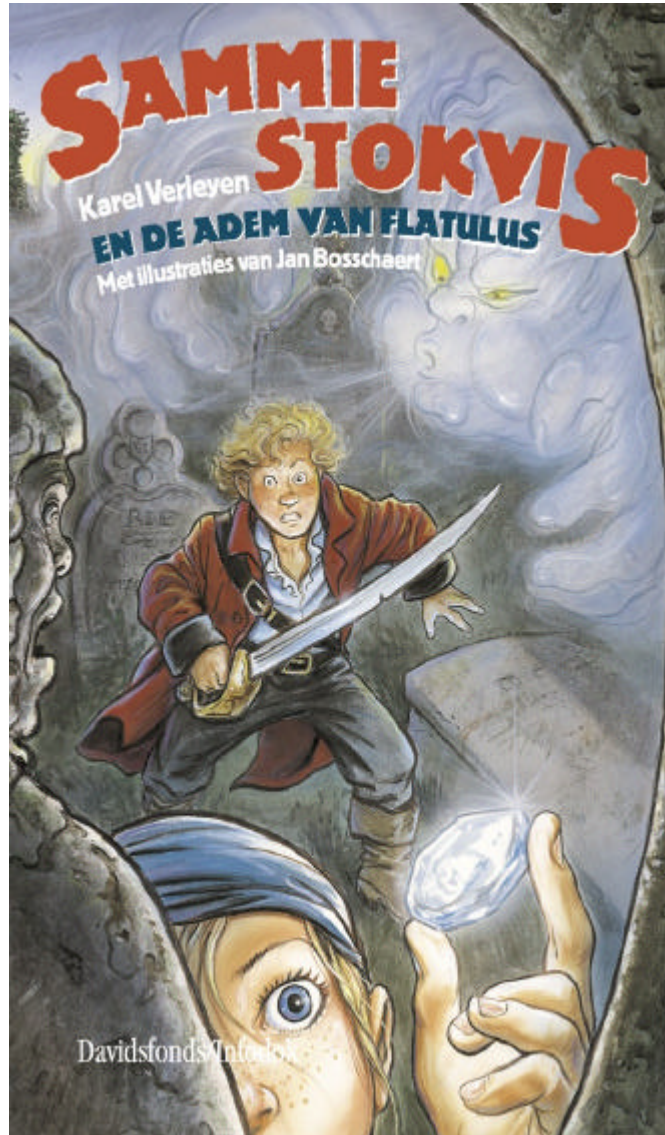

Kinderboeken in de klas

Begeleidingsbrochure voor leerkrachten

(5^e leerjaar)

SAMENSTELLING: KARLIEN PINT (*Heilig Hart Heverlee basisopleiding onderwijzers*)

Hieronder vindt u enkele suggesties om met dit boek in de klas aan de slag te gaan. Het biedt veel mogelijkheden om in de taallessen behandeld te worden. De suggesties rond taal zijn dan ook zo concreet mogelijk uitgewerkt. Voor andere vakken vindt u hier eerder wat tips.

INHOUDSOPGAVE

De auteur	p.3
Inhoud	p.4
Les 1: begrijpend lezen	p.5-8
Les 2: schrijflesje	p.9
Les 3: spreken en schrijven	p.10-11
Les 4: alliteraties. Nadenken over klanken	p.12
Les 5: luisterspel:	p.13-15
- Muziek en voordracht	
- Plastische opvoeding	
- Wereldoriëntatie	

AUTEUR

Biografie

Karel Verleyen is in 1938 in Mechelen geboren. Hij is de oudste zoon van de Vlaamse kinderboekenschrijver Cyriel Verleyen.

Hij begon na zijn leraarsopleiding aan een rechtenstudie gevolgd door allerlei post universitaire opleidingen. Dat zorgde voor een vrij wisselende beroepsloopbaan waarin onderwijs en schrijven voor de jeugd naast journalistiek de belangrijkste ingrediënten vormden. Zo is hij 12 jaar lang hoofdredacteur van TOP geweest, later adjunct-hoofdredacteur bij Het Volk en hoofdredacteur bij UIT-Magazine en Wintersport Magazine. Hij is nu voltijds schrijver.

Zijn schrijversloopbaan startte hij met avonturenverhalen. Later begonnen zijn reiservaringen een rol te spelen in zijn verhalen. In het meest recente verleden schreef hij naast gedichten voor kinderen en jeugdtoneel vooral over actuele thema's. als privacy, incest, machtsmisbruik e.a. Ook het historisch verhaal blijft in zijn werk belangrijk. Hij deed ook heel wat vertaalwerk uit zowel het Frans, het Duits, het

Engels, het Italiaans, en het Spaans.

Eventuele sites waar informatie over Karel Verleyen is te vinden.

<http://home.wanadoo.nl/richard.thiel/auteurs/kverleve.htm>,

<http://users.pandora.be/karel.verleyen/karel.verleyen>

<http://www.davidsfonds.be>

<http://users.pandora.be/karel.verleyen>

Recente Bekroningen

- 1994 Prijs voor de Kinder- en Jeugdjury voor Schaduwen en sluipmoorden
- 1995 Prijs voor de Kinder- en Jeugdjury voor Opapaddestoelenpap
- 1998 Prijs voor de Kinder- en Jeugdjury Limburg voor De verliefde moordenaar
Prijs Knokke-Heist Beste jeugdboek voor Prins van de Leegte
- 1999 Boekenwelp voor Prins van de Leegte
- 2000 Prijs van de Provincie Antwerpen voor De verliefde moordenaar
Prijs van de stad Beringen voor Prins van de leegte
- 2002 Prijs van de Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen voor De keuze
Prijs van de Kinder- en Jeugdjury Limburg voor De keuze

Belangrijke Vertalingen

- 1994 Mij n opa is een leeuwentemmer (Deens, Min bedstefar er løvetæmmer)
Zeven dagen donker (Duits, Nicht so nah, Vater)
- 1996 Mij n opa is een leeuwentemmer (Italiaans, Mio nono domatori di leoni)
Opapaddestoelenpap (Duits, Die Verschwörung der Vampire)
Prins Pukkel (Deens, Prins Prikke)
- 1999 Oma piraat (Deens, Pirat Bedste)
- 2000 Prins Pukkel (Duits, Prinzenfieber)
Mij n opa is leeuwentemmer (Zweeds, En lejonâmjare till farfar)
- 2001 Het Oog van de Zon. Egyptische verhalen (Italiaans, L'occhio del Sole)
Opapaddenstoelenpap (Deens, Vampyrernes sammensvaergelse)
- 2002 Zeven dagen donker (Pools, Siedem dni ciemnosci)
- 2003 De keuze (Duits, Noch einmal fliegen)

Andere, nog niet verschenen:

- Opapaddenstoelenpap (Italiaans)
- Het vuur van de wraak (Duits)
- Sammie Stokvis en de adem van Flatulus (Russisch)
- De paarden van Heraion. Griekse verhalen. (Italiaans)
- De dromendief (Ests)

INHOUD

(Om een beetje een idee te krijgen van het verhaal kan men best de hoofdstukken 6, 7, 23, 24 en 25 lezen)

Sammie Stokvis, Mientje Mespunt, Tony Tweeteen, Wouter Wauwelaer en Saartje Stropknoop zijn doodgewone elfjarige jongens en meisjes. Ware het niet dat hun voorvaderen stuk voor stuk boosaardige piraten waren. Eeuwen geleden roofden zij een magisch juweel. Dit juweel had de kracht om de vijf vorsten van het kwaad in bedwang te houden. Door het juweel in vijf te verdelen, kregen de vorsten vrij spel. Maar dat is nog lang niet alles. Het vernielen van het sieraad zorgde er ook voor dat er niet alleen een vloek rust op Sjarel Stokvis en zijn bemanning, maar ook op alle nakomelingen van deze zeeroversbende.

Sammie Stokvis en zijn overovergrootvader hebben de pech om op elf november geboren te zijn. Door deze magische datum ondervinden zij de last van deze kwaadaardige vloek. Sammie wil dan ook koste wat kost deze vloek proberen ongedaan te maken. Samen met de hulp van Oog (overovergrootvader) lukt het hem om in de tijd terug te keren en te belanden op de Schele Schelvis, het piratenschip van kapitein Sjarel Stokvis. Ook Mientje, Tony, Wouter en Saartje zijn op een bizarre manier op het schip verzeild geraakt. Daar aangekomen wordt snel duidelijk dat Flatulus, de boosaardige vorst van de wind, hun eerste tegenstander wordt. De vijf jongelui beleven heel wat spannende avonturen. Het lukt hen op het nippertje om één deel van het juweel terug te vinden en het te brengen naar de plaats waar het thuishoort. De eerste vorst van het kwade is overwonnen...

Het is duidelijk dat er nog heel wat te gebeuren staat voor Sammie en zijn vrienden. In het tweede boek krijgt Sammie het namelijk aan de stok met Pompirios, de boze vorst van het water. Als Sammie erin slaagt om deze vorst te verslaan, wachten hem nog drie gevaarlijke vorsten die hem op hun beurt te pakken willen krijgen. Karangetang, de vorst van het vuur, zou volgens oude verhalen in een vulkaan wonen. Terremoto, de boze vorst van de aarde, zit in onderaardse grotten en kloven te wachten om met Sammie af te rekenen. Natuurlijk krijgt Sammie hulp van zijn vrienden en van Oog, zijn overovergrootvader. Maar hij krijgt zelf steeds meer problemen, want de Duivel zelf ziet niet zo graag dat zijn bondgenoten verslagen worden.

De vijfde en laatste is een vorstin. Zij heet Omertina en is de meest geheimzinnige, de meest charmante en de meest gevaarlijke van allemaal. Zij blijft tot het laatst op de achtergrond maar ligt op de loer en is vast van plan om genadeloos toe te slaan.

LESSEN

® Les 1: begrijpend lezen

📖 Hoofdstuk 6 + eerste drie bladzijden van hoofdstuk 7

(Lkr. zorgt voor kopieën van deze hoofdstukken. Lln. hebben de taak om de tekst thuis al eens door te lezen en een fragment aan te duiden dat hen aanspreekt. Wanneer ze moeilijke woorden tegenkomen, onderstrepen de leerlingen die met potlood)

In de les wordt als inleiding de prent van het piratenschip op het bord gehangen. Hierbij wordt ook de schrijver en illustrator genoteerd. Eventueel wordt door de lkr. ook kort iets over de auteur verteld. Daarna wordt door de leerlingen verteld waarover het hoofdstuk gaat. Ze vertellen ook wat ze van het hoofdstuk vonden. Sprak het hen aan? Waarom wel, waarom niet? Was het moeilijk, spannend? Hebben ze zin om in het boek verder te lezen?

In de leskern lezen enkelen hun aangeduide fragment voor en verwoorden waarom ze voor dat fragmentje gekozen hebben. Vervolgens worden er voorspellingen gemaakt over het verhaal aan de hand van de prent op het bord of de kaft van het boek.

Nu vormen de lln. tweetallen en doorlopen de moeilijke woorden die ze in de tekst hebben onderstreept. Ze leggen de woorden aan elkaar uit. Wanneer er een woord is dat beiden niet begrijpen, kunnen ze dat achteraf aan de lkr. vragen. Als iedereen klaar is, haalt de lkr. zelf enkele moeilijke woorden aan en laat deze door de lln. verklaren. (vervloeking blz. 32, leuteren blz. 34, tegenprestatie blz. 39, veiligheidsglas blz. 41)

In het volgende gedeelte van de les proberen de lln. eerst individueel enkele vragen in verband met de tekst op te lossen. Daarna kan de lkr. de leerlingen ook nog enkele doordenkertjes laten oplossen.

Vragen om individueel op te lossen. Hieruit kan een selectie gemaakt worden. (Het is ook best om de regels op de tekst te nummeren, zodat de lkr. naar bepaalde passages kan verwijzen.)

- Welk soort huis is “Huize Rozendauw”? Een rusthuis
- Waaruit kan je dat afleiden? Er is een balie. Er lopen veel oude mensen rond. Sammie’s overovergrootvader Oog zit er ook.
- Hoe komt het dat de dame achter de balie oog niet kent? Oog is een afkorting voor overovergrootvader. Sammie heeft deze afkorting zelf bedacht en daardoor weet de vrouw niet wie Oog is.
- Wat was het beroep van Karel Kabeljauw? Zeerover, piraat
- Hoe heten de scheepsmakkers van Karel Kabeljauw? Maarten Mespunt, Tinus Tweeten, Willem Wauwelaer en Simon Stropknoop.
- Wie zegt de volgende zinnen?

● ‘Rum drinken, zeerover spelen, meisjes hun spullen afpakken, vechten, ...’ (p34) (Sammie)

● ‘Ho, dus het is een hij. En hoe is zijn naam? Hier is niemand die Oog heet.’ (p33) (Dame aan de balie)

● ‘Gaaf het niet jongen?’ (p32) (Dame die op straat loopt.)

● ‘Klopt, de anderen waren Willem Wauwelaer, Tinus Tweeten en Simon Stropknoop. ... In die tempel leg een vijfdelig juweel, het Magimalojuweel.’ (p35) (Oog)

- Welke relatie is er tussen Karel Kabeljauw en Sammie Stokvis? Sammie is een verre afstammeling van Karel Kabeljauw oftewel Sjarel Stokvis.
- Uit hoeveel delen bestaat het Magimalojuweel? Hoe ziet het juweel er ongeveer uit? Het juweel bestaat uit vijf delen. Het ziet eruit als een ster met vijf punten. Op elke punt van de ster zit een edelsteen. Een groene voor aarde, een rode voor het vuur, een blauwe voor het water, een witte, doorzichtige voor de lucht en een gele.

- Wie of wat zit er opgesloten in het juweel? Wat gebeurt er met die “opgeslotenen” wanneer het juweel in stukken wordt gebroken? *De vorsten van het kwaad. De vorsten van het kwaad krijgen vrij spel wanneer het juweel stuk is.*
- Hoe uit “de vervloeking” zich bij de overovergrootvader? *De vervloeking uit zich in het feit dat Oog nog steeds leeft, naar de meisjes kijkt... Hij krijgt geen rust om dood te gaan.*
- Hoe komt het dat Sammie vervloekt is? Zoek ook een fragment uit de tekst waarin je dit kunt lezen. *Omdat hij een afstammeling is van Sjarel Stokvis en deze heeft het magische juweel gestolen. Wie dit juweel ontvreemdt, wordt vervloekt, samen met al zijn nakomelingen. (Fragment: p42 onderaan.) Ook het feit dat Sammie elf wordt op elf november zorgt ervoor dat de vloek bij hem extra tot uiting komt.*

Doordenkertjes

- Waarom moet Sammie uit de auto van zijn moeder ontsnappen en kan hij zijn overovergrootvader niet gewoon bezoeken? *Zijn moeder vindt dat Oog een gek mannetje is en heeft daarom liever dat Sammie hem niet bezoekt.*
- *We hebben ervoor moeten zorgen dat hij (Oog) niet meer wegloupt. (p33)* Hoe hebben ze er in Huize Rozendauw voor gezorgd dat Sammie’s overovergrootvader niet meer kan wegloupen? *Ze hebben hem in een rolstoel gezet en brede banden rond zijn enkels gebonden.*
- Denk je dat de stem (p32) afkomstig is van een zichtbaar persoon? *Nee* Hoe kan je dit afleiden uit de tekst? *De dame kijkt erg verbaasd op wanneer ze Sammie hoort babbelen. Van wie zou deze stem afkomstig kunnen zijn denk je? Sjarel Stokvis/ Karel Kabeljauw*
- Waarom zegt Oog al lachend: “Blijf je hier overnachten?” *Omdat Sammie veel vragen stelt en het lang zal duren voordat Oog daarop allemaal kan antwoorden.*
- Wie is “hij” in de zin: *De maangod beloofde de veroveraar dat hij als tegenprestatie de vorsten van de aarde, de lucht, het water, en het vuur in bedwang zou houden en zo het volk zou behoeden voor alle mogelijke rampen. (p39)* *De maangod*
- Ik heb het over het eiland waar die tempel stond die **ze** hebben overvallen. Wie zijn “ze”? *Sjarel, Tinus, Maarten, Willem en Simon.*
- Karel Kabeljauw = Sjarel Stokvis. Hoe komt hij aan die naamsverandering? *Karel Kabeljauw werd op een bepaald moment gevangen genomen en droogde helemaal uit. Door die uitdroging veranderde zijn naam naar Stokvis.*

In onderstaand voorbeeld staan vragen met bijbehorende antwoorden voor een kruiswoordraadsel. Dit kruiswoordraadsel zal de lkr. echter zelf op moeten stellen. De lln. kunnen natuurlijk ook zelf een kruiswoordraadsel maken.

Eventueel kan de lkr. deze vragen nog gebruiken in de les.

Horizontaal:	Verticaal:
2. Naam van de piratenboot van Sjarel Stokvis.	1. Naam van het meisje dat Sammie in zijn droom gezien heeft.
4. Magisch getal waarbij de vloek versterkt wordt.	2. Familienaam van Simon.
6. Sammie is een ... van Sjarel Stokvis.	3. Ramp die door de vierde vorst van het kwaad veroorzaakt kan worden.
8. Voorwerp dat Sammie van oog zal krijgen, lijkt op een muziekinstrument.	5. Beroep dat Oog in zijn jonge jaren heeft uitgeoefend.
9. Synoniem voor zeerover.	7. Naam van het liefdeseiland waar het juweel oorspronkelijk vandaan komt.
10. Opdrachtgever om een juweel te laten maken.	9. Plaats waar Sammie en Oog naartoe vluchten.
12. Zeer zeldzame edelsteen.	11. Kleur van het opschrijfboekje van Oog.
15. Afkorting voor overovergrootvader.	13. Dame die het juweel streng bewaakt.
19. Gebouw waarin het juweel aanbeden kon worden.	14. Voorwerp waarin Oog zich bevindt.
20. Toestel dat het gesprek van Oog en Sammie even verstoort.	16. Oude familienaam van Sjarel Stokvis.
22. Dit vind je op elk uiteinde van het stervormig juweel.	17. Naam van het hondje van de dame op straat.
24. Naam van het magische juweel.	18. Naam van het rusthuis van Oog.
25. Naam van de gang in het rusthuis waar Oog verblijft.	21. Hierdoor zijn zowel Oog als Sammie getroffen.
	23. Aantal delen waaruit het magische juweel bestaat.

Oplossingen kruiswoordraadsel.

Horizontaal:	Verticaal:
2. schele schelvis	1. Mientje
4. elf	2. Stropknoop
6. nakomeling	3. wervelstorm
8. droedelzak	5. leraar
9. piraat	7. Verkamari
10. maangod	9. park
12. topaas	11. zwart
15. oog	13. priesteres
19. maantempel	14. rolstoel
20. telefoon	16. kabeljauw
22. edelsteen	17. Amadeus
24. magimalojuweel	18. Rozendauw
25. zwaluw	21. vloek
	23. vijf

Aan het einde van de les wordt **hoofdstuk 15** uit het boek gelezen waar Sammie een spannend avontuur beleeft, zodat de lln. echt zin hebben om het boek zelf te gaan lezen.

De lkr. leidt de tekst in door te zeggen dat Sammie na het gesprek met zijn oververgrootvader terugkeert naar de tijd van Sjarel Stokvis en terechtkomt op de piratenboot de Schele Schelvis. Er zijn nog vier andere jongens en meisjes aan boord. Dit zijn Saartje Stropknoop, Tony Tweeteen, Wouter Wauwelaer en Mientje Mespunt. Zij hebben ook een piraat als voorouder.

De vijf jongeren moeten het opnemen tegen de eerste vorst van het kwade, namelijk Flatulus, de kwade vorst van de wind. Deze kunnen ze verslaan door een deel van het juweel terug te vinden en naar een speciale plaats te brengen.

Na deze korte inleiding kan dan één van de avonturen van Sammie en zijn vrienden verteld worden.

® Les 2: schrijfles

Doel van deze les:

- een voorvader met één of ander beroep verzinnen
- eigenschappen/hobby's voor deze voorouder verzinnen
- een tekstje schrijven, waarin de leerlingen plots in de les (bijvoorbeeld Lichamelijke Opvoeding) neigingen naar hun voorvader krijgen, zodat er in de les een grappige situatie ontstaat.

Lesverloop:

Lkr. leest als inleiding een fragment uit **hoofdstuk 4**

(... Sammie draaide rond zijn as. Hij stond voor de kast waarin papa enkele flessen sterke drank had staan voor als er bezoek kwam. "Zestien man..." zong de stem. "Zestien man," zong de stem van Sammie, ook al wist de jongen dat hij het liedje nooit eerder had gezongen, "op de kist van een dode, hojoho! En een fles vol rum." Hij rukte de kast open en schoof een fles port en een fles sherry opzij. Achter in de kast stond een buikige fles met een groen-zwart etiket erop. Rum! Sammie begreep nog steeds niet wat er met hem aan de hand was, maar zijn linkerhand had de fles beet en zijn rechterhand probeerde de kurk eraf te halen. Hij vloekte, schrok opnieuw van zichzelf en rukte weer. De kurk floepte onverwacht uit de hals van de fles, hij stootte een fles whisky om die op de vloer aan diggelen viel. "Nee," kreunde hij, "ik wil dit niet!" Hij zette de fles aan zijn mond, voelde rum in zijn keel branden, slikte, proestte en slikte opnieuw terwijl de tranen in zijn ogen sprongen...)
+ de eerste twee bladzijden van hoofdstuk 5. (blz. 27 en 28)

Daarna wordt er een korte appreciatie gevraagd aan de leerlingen en wordt er even gepraat over de inhoud van het fragment.

Vervolgens mogen de lln. even in groepjes brainstormen over mogelijke voorouders en eigenschappen. Na een tijd worden de voorstellen van de lln. aan het bord gebracht zodat ook zwakkere lln. ideeën kunnen opdoen bij het schrijven van een tekstje. Er wordt getracht om het bord zo vol mogelijk te zetten. Eventueel wordt ook aandacht geschonken aan enkele stijlelementen.

In de leskern gaan de lln. individueel aan het werk. Na een tijdje kunnen al enkele lln. een fragment uit hun tekstje voorlezen, ook weer om zwakkeren te stimuleren.

Aan het slot wordt geluisterd naar diegenen die hun tekst willen voorlezen.

® Les 3: spreken/ schrijven

Het hele boek zit vol leuke versjes, spreuken en liedjes. Daarom zou het leuk zijn om ook hier aandacht aan te besteden.

Als inleiding wordt een fragment uit het boek expressief gelezen. Lkr. leidt dit fragment wel even in: Sammie zit op dit moment nog niet zo lang op de Schele Schelvis samen met Mientje Mespunt, Tony Tweeteen, Saartje Stropknoop en Wouter Wauwelaer. Wouter Wauwelaer heeft een document van zijn reeds lang overleden voorvader, Willem Wauwelaer, bij zich en staat op het punt om het document aan zijn vrienden voor te lezen.

® **Fragment blz. 71 en 72:** *‘Kun je het je voorstellen? De vriend van Willem Wauwelaer was gestorven, hij en enkele andere mannen dobberden uitgehongerd rond op zee. Ze zagen maar één manier om te overleven ... De onzichtbare iemand lachte plotseling rauw en begon dan te zingen. Het was een grappig melodietje, maar de tekst deed de kinderen rillen.*

 *‘Ik laat me eten als jij van mij vreet,’ zei Jan!
‘Ja, zei mijn vriend, dat doen we dan.’
‘Ik laat me koken, als ik hier sterf,’ zei Jan
‘Ja, dat is best, je bent een goede man!
Hij kookte water en pakte zout,
rode peper en wat groen
om die met uien en wat vet
in de grote pot te doen ...
Kom hier, mijn vriend, en snuif eens goed,
ruikt dat niet heerlijk, sterk en smakelijk.
En toen Jan zich vooroverboog
kreeg hij een duw zodat, zodat ...
zodat hij plomp de pot in vloog!’*

Na het lezen van het fragment wordt de aandacht vooral gevestigd op het gedicht. Waarover ging het? Vonden jullie het een mooi, leuk, grappig, triest of akelig gedicht? Er wordt door de lkr. onder de aandacht gebracht dat het boek vol leuke versjes, liedjes en spreuken zit.

In de leskern worden de leerlingen in vier groepjes verdeeld. Elk groepje krijgt een spreuk uit het boek.

Opdracht:

- Zorg ervoor dat je je spreuk expressief kan voorlezen voor de klas.
- Schrijf met je groepje een kort stukje over Sammie, waarin je uitlegt waarvoor hij de spreuk nodig heeft, volgens jullie.
- Verzin met je groepje zelf een spreuk waarmee je water in rum kan veranderen of waardoor je onzichtbaar kan worden.

Spreuken die in aanmerking komen voor deze opdracht:

- *Hokus pokus pardaen, betovering gedaan, pyjama aan.* Blz. 16
- *Laat mij gaan, de zandloper zegt de tijd, volle maan, het schip legt aan, ik ben bereid.* Blz. 51
- *Ik heb een huis, ik heb een tuin,
ik heb een leuke wagen,*

*ik kan dus heel gelukkig zijn,
maar toch wil ik verhuizen!
Oh ratten en muizen! Blz. 148*

- *'Ik roep de oude geesten van het oosten aan,
krachten en machten van de lucht,
krachten van de zon die naar de hemel klimt,
kracht van de verbazing en de verbeelding,
kracht van het inzicht en de herinnering,
kracht van de muziek en de dageraad,
krachten van de wind en van zingende vogels,
krachten van de adelaar en de vlinder.
Kom in deze cirkel,
in de wereld van deze jongen
en geef hem het inzicht dat hij nu nog mist.'* Blz. 162

Aan het einde van de les komt elk groepje zijn spreuk expressief voorlezen. Dan vertelt elk groepje waarvoor deze spreuk gebruikt kan worden en leest het groepje ook de zelf uitgevonden spreuk voor.

Eventueel kan door de lkr. verteld worden waarvoor de spreuk in het boek wordt gebruikt.

Eerste spreuk wordt door de ouders van Sammie gebruikt, gewoon om aan te tonen dat Sammie naar zijn bed moet gaan. De tweede spreuk gebruikt Sammie om terug te keren naar de tijd van zijn voorvader. De spreuk van de ratten wordt gezongen wanneer ze aangevallen worden door uilen. De laatste spreuk helpt Sammie helemaal op het einde van het boek. Deze spreuk toont hem de plaats waar hij het juweel moet gaan terugleggen.

Andere spreuken, liedjes en versjes die in het boek voorkomen:

- *Zestien man op de kist van een dode, hojoho! En een fles vol rum.*
- *'Blond schijnt de maan over het dal,
terwijl de nevel wacht houdt bij de berg,
weeft de Vernes zijn zilveren snoer door de velden.
Dreigend staan de ruïnes van zwartgeblakerde burchten
en vertellen van vorsten die nooit meer terugkomen.
Alleen de geesten dwalen er rond en fluisteren
hun herinneringen tegen de maan die door de
hemel kruipt en alle sterren opslokt.
En dit gaat door tot ik rust vind onder uw aarde, Salopia!'*
- *'Ik zal gaan waar de anderen zingen,
ik zal zingen als de anderen dansen
ik zal zingen van wel duizend dingen
duizend dromen ...'*

NB:

De namen van de piraten nodigen ook uit om wat tongtreiters met de leerlingen te doen in een spreeklesje.

Vb. Strenge Saartje Stropknoop streek haar strakke broek.

® Les 4: alliteraties. Nadenken over klanken (taalbeschuwing)

Wanneer je in de klas met dit boek werkt, is het een mooie gelegenheid om eens te werken rond alliteraties.

Als inleiding kan **hoofdstuk 8 blz. 51** voorgelezen worden. Tijdens het voorlezen krijgen de lln. de opdracht om de namen die in het fragment voorkomen op te schrijven op het blaadje.

In de leskern worden de neergeschreven namen op het bord gehangen. De lkr. vraagt aan de lln. of ze iets speciaals opmerken. (*Voor- en achternaam beginnen steeds met dezelfde letter.vb. Sammie Stokvis, Saartje Stropknoop, Tony Tweeteen, Wouter Wauwelaer*) Op deze manier kan de lkr. het begrip 'alliteratie' introduceren.

Tijdens de verwerking kan dan een werkblad worden uitgedeeld met daarop een tekst waarin de lln. de alliteraties aanduiden. Het is ook leuk als ze op het einde van de les zelf enkele grappige piratennamen mogen verzinnen.

® Les 5: luisterspel

Dit spel wordt gespeeld als er al een paar keer met het boek is gewerkt, wanneer de lln. de rode draad in het verhaal al wat doorhebben.

Er wordt door de lkr. een ster (lijkt op het magische juweel) met vijf punten op een groot blad getekend. Elke punt is nog eens onderverdeeld in vijf vakjes. Op deze vakjes worden witte kaartjes met luistervragen omgekeerd gelegd of gehangen. Er worden ook bonuskaartjes omgekeerd op het spelbord gelegd. De klas wordt in groepjes verdeeld. Elk groepje heeft een andere kleur. Er zijn kaartjes in de kleuren van elk groepje. Om beurt gooien de groepjes met een dobbelsteen en verplaatsen een pion op het spelbord. Wanneer ze op een vakje komen, draaien ze de vraag om die daar ligt en proberen deze vraag te beantwoorden. Wanneer ze de vraag correct hebben beantwoord, mogen ze een kaartje in hun kleur op de plaats van de vraag leggen. Als het kaartje dat ze omdraaien een bonuskaartje is, hoeft het groepje geen vraag op te lossen en mogen ze gewoon een kaartje in hun eigen kleur in de plaats leggen. Wanneer je op een vakje komt waar al een kaartje in een andere kleur ligt, kan je dat groepje uitdagen. De lkr. toont aan een lln. die niet in één van de uitdagende groepjes zit een woord dat te maken heeft met het fragment of met het boek. Deze lln. tekent dit woord op het bord. Het groepje dat als eerste het juiste antwoord weet, wint het duel en mag het vakje in zijn eigen kleur bezetten. Wanneer een groepje één punt in zijn eigen kleur heeft bezet, is dit groepje gewonnen. (→ één stuk in het juweel is volzet, één vorst van het kwaad is overwonnen)

U leest eerst de eerste twee bladzijden van **hoofdstuk 13** voor. Dit hoofdstuk wordt ook weer eerst door de lkr. ingeleid. De vragen van het spelbord hebben allemaal betrekking op deze twee bladzijden. Door het spel te spelen, kan u testen of ze goed geluisterd hebben. Het is ook best dat de bedoeling van het spel eerst aan de lln. wordt toegelicht, zodat ze extra hun best doen om goed te luisteren. Eventueel kan u ze ook de mogelijkheid geven om enkele zaken te noteren, terwijl de tekst wordt voorgelezen.

Mogelijke vragen:

1. Wat is de familienaam van Pier, het hulpje van de kapitein?
2. Wat drinkt Sjarel Stokvis graag?
3. Hoe komt het dat Sjarel Stokvis er in het hoofd van Sammie anders uitzag?
4. Hoe komt Sjarel Stokvis aan zijn toverkracht?
5. Wie is Amanda Wanda voor een vrouw?
6. Vertel kort de inhoud van het voorgelezen fragment.
7. Wat is het voorlopige plan van Sammie?
8. Welk soort schoeisel heeft Pier Prutoog voor Sammie klaar gezet?
9. Wanneer Sjarel Stokvis van uiterlijk veranderd?
10. Hoe komt het dat Sammie iedereen commandeertop de boot?
11. Welke spreuken leerde Amanda aan Sjarel Stokvis?
12. Wat deed Sjarel Stokvis in ruil voor de warme ontvangst van Amanda, nadat hij was aangespoeld?
13. Waarom leek het dat Pier Prutoog alles hoorde en zag?
14. Waar speelt het gesprek tussen Sammie en zijn voorouder zich af?
15. Hoe heet de oom van Sammie?
16. Moet de bemanning ook wapens zoeken van Sammie?
17. Wat is de eerste vraag van Sammie aan zijn overleden voorvader?

® Muziek en voordracht

Er bestaan heel wat liederen rond piraten. Spijtig genoeg zijn deze liederen meestal eerder geschikt voor jongere kinderen. Hieronder is een lied bijgevoegd, waarvan ik vond dat het wel voor het vijfde leerjaar geschikt kan zijn. Er zit ook heel wat woordenschat rond piraten in het lied verweven, waar dan eventueel rond gewerkt kan worden vb. kapers, de zeilen hijsen, kraaiennest, volle kracht vooruit, kombuis.

U kan het lied beluisteren op de volgende site: <http://www.zeps.nl/vvleden/kamp2002/piratenlied.htm>

Piratenliedje

Ik ben een pippi, pippi, pippi piraat.
Dat is het allermooiste werk dat er bestaat.
Ik ben de koning van de kapers, de schrik van de zee.
Hijs de zeilen, slijp de bijlen, ga mee, mee, mee.
Want dan kun je ook beleven hoe het gaat.
Ik ben een pippi, pippi, pippi, piraat

Jij komt in een kraaiennest, da's boven in de mast.
Honderd meter hoog is dat, dus hou je stevig vast.
Doe je best daar gaan we, volle kracht vooruit!!!
En als je een schip ziet roep je: buit, buit, buit!!!

Jij wordt de piratenkok, dan krijg je een fornuis.
En je eigen keukentje, dat noemen we kombuis.
Daar maak jij iets lekkers voor de hele troep.
En zodra het eten klaar is, roep je: soep, soep, soep!!!

Refrein

Jij wordt onze schutter, je wist niet dat je't kon.
Maar je krijgt de kogels en een koperen kanon.
Laden, mikken, schieten, da's een mooie taak.
En na ieder salvo roep je: raak, raak, raak!!

Jullie worden allemaal matrozen stuk voor stuk.
En we gaan de haven uit op zoek naar het geluk.
Op naar de Kadoeka, Mexico of zo.
En we zingen roof en moord en hoi, jo, ho!!

Refrein

Kom, kornuiten, mee naar buiten,
deze school kan beter sluiten.
Zoek een avontuurlijker klimaat.
Ik ben een pippi, pippi, pippi, pippi, pippi, pippi, pippi, pippi, piraat

Piratengedichtje

Een schat
iedere golf van de zee
die wild op het strand wordt gesmeten
brengt wel iets moois voor je mee
maar wat, dat kun je niet weten.

Wat als een verborgen schat
in het zoute water zal drijven
en als de golf uit elkaar is gespat
op het strand zal achterblijven

een schelp, een stuk hout
of een roversmes
je komt er van alles tegen

misschien op een dag zelfs
een brief in een fles

wat heb jij van de zee gekregen?

Dit gedichtje kan je vinden op de volgende site: <http://www.roberthol.nl/cgi-bin/lesidee/lees.cgi?57>

® Plastische Opvoeding

Er zijn ook heel wat leuke dingen die geknutseld kunnen worden rond het thema piraten: een piratenboot, een zelfgemaakte schattenkaart eventueel in geheimschrift of een kaart die pas zichtbaar wordt, wanneer je ze boven een kaars houdt, kleding voor een piraat, een masker, een piratenpop, een piratenhoed, een piratenvlag...

® Wereldoriëntatie

- Het onderwerp piraten is erg dankbaar om een W.O.-thema rond uit te werken. In elke periode van de geschiedenis vind je wel piraten terug, zelfs in onze eigen tijd. Dit is dan ook voor de lessen W.O.-tijd een belangrijk gegeven. Een boek dat hierbij nuttig is om te lezen is het boek "Piraten" in de reeks van ooggetuigen. Er zijn ook al een aantal artikels verschenen die handelen over piraten in onze tijd. De nieuwe tijd, de tijd van de ontdekkingsreizen, vind ik persoonlijk het geschiktst om met piraten te werken. Men kan dan werken rond nieuwe navigatietechnieken, beter uitgebouwde schepen, ...
 - Wanneer de leerlingen met de atlas leren werken en men is al een paar dagen rond het boek bezig, is het misschien ook wel leuk om als inleiding een fragmentje te lezen uit het boek (**hoofdstuk 20**, vooral blz. 154-155). Sammie heeft het in het boek nog al eens moeilijk om de weg te vinden. Daarna kan men de leerlingen duidelijk maken dat wij nu heel goede middelen hebben om de weg te kunnen terugvinden bvb. de atlas, wegenkaart, ...
 - Piraten komen ook voor in veel films, boeken, tv-programma's. vbn. Pirates of the Caribbean, Piet Piraat, "Het beste boek over piraten" door Philippe Steele, "Dagboek van Thomas Piraat" door Richard Platt, ...
-